

Philip Troost

Energie van de Geest

HET VERGETEN GEHEIM
VAN EEN VITAAL GELOOF

KokBoekencentrum Uitgevers • Utrecht

Ontwerp omslag en lay-out binnenwerk: Garage BNO
Foto auteur: Dick Vos

ISBN 978 90 435 3127 6

ISBN e-book 978 90 435 3128 3

NUR 700

www.kokboekencentrum.nl.

© 2019 KokBoekencentrum Uitgevers, Utrecht

Alle rechten voorbehouden.

Uitgeverij KokBoekencentrum vindt het belangrijk om op milieuvriendelijke en verantwoorde wijze met natuurlijke bronnen om te gaan. Bij de productie van het papieren boek van deze titel is daarom gebruikgemaakt van papier waarvan het zeker is dat de productie niet tot bosvernietiging heeft geleid.

Inleiding

Energie en geestelijk leven

Er zijn veel boeken over de Heilige Geest. Ook is er al heel wat afgeschreven over energie.

Maar een boek over wat Heilige Geest en energie met elkaar te maken hebben, ben ik nog niet tegengekomen. Het verbaast me niet. In de christelijke wereld is er doorgaans meteen een schrikreactie zo gauw het woord energie valt. Het woord wordt geassocieerd met vage oosterse spirituele sferen, met Jomanda-achtige instralingsmethoden of occulte praktijken. Toch geloof ik dat wanneer we energie letterlijk nemen als gewoon een fysisch verschijnsel dat bestudeerd wordt door natuurkundigen en biologen, we daar veel van kunnen leren over het werk van de Heilige Geest.

Ander register?

Ik begin het steeds scherper te zien en er steeds minder gemakkelijk in mee te kunnen. Dat mensen op zoek zijn naar spirituele ervaring en daarvoor dan een ander register lijken open te trekken. Een soort geestelijke golfengete. En dan maakt het niet uit of ik mij in christelijke of niet-christelijke sfeer begeef.

In de christelijke scene kom ik dit bijvoorbeeld tegen wanneer mensen gaan bidden, dat hun stem dan opeens wat anders klinkt. Er komt dan ook andere taal. Geloofsjargon of zoiets. Of wanneer ik in een liturgische setting van aanbidding voel dat de aanbiddingsleider me probeert mee te nemen naar een level van overgave waar ik lijk te kunnen komen door ergens overheen te zingen.

Maar diezelfde beweging naar geestelijke ‘hoogte’ proef ik ook in de niet-christelijke spirituele wereld. Zoals iemand die me laatst vertelde hoe ze via yoga grip op haar leven probeerde te krijgen. Door hard te trainen in ontspanningsoefeningen en aandachtswerk moest het toch lukken om in plaats van haar angst en stress meer positieve energie op te wekken. Of denk aan een sessie met Tibetaanse klankschalen om in contact te komen met je spirituele kern of aan rituele dans op het ritme van Afrikaanse djembés, waarbij je even los komt van al je remmen en blokkades en je waarneming een buitengewone helderheid krijgt. En wat dacht je van al die veelbelovende cursussen in de Hapinez-cultuur: “In zoveel stappen naar ...” En dan kan er van alles op die puntjes ingevuld worden: innerlijke vrede, het verlangen van je hart, leven in balans, echte vrijheid, enz.

Het zit hem in dat woordje ‘naar’.

Steeds die suggestie dat ik voor een meer spiritueel leven ergens naartoe moet.

Weg van wat en wie ik ben, naar een andere sfeer of een hoger niveau.

Nu vind ik het bij tijden heerlijk om meegenomen te worden door een aanbiddingsband of om lekker los te gaan op ‘African Drums’ en ik geloof dat de vibratie van een klankschaal bij mij

vanbinnen iets doet resoneren. In yogatechnieken zitten hele gezonde principes en een Happinez-cursus is heus geen onzin. Maar de aanleiding voor dit boek is het idee dat spiritualiteit of geestelijk leven een ander register zou zijn, dat je van tijd tot tijd opentrekt om een mooie geestelijke ervaring op te doen. Ervaring weg bij de shit en de strijd.
Ervaring voorbij mijn hardnekkige onvolmaaktheid.
Ervaring los van mijn weerbarstige karakter.
Kortom: ervaring weg bij mijn dagelijkse ervaring.

Omhoog

Weg willen bij de dagelijkse realiteit waar het er allemaal niet zo fantastisch aan toe gaat. Dit fenomeen lijkt mij een algemeen voorkomende neiging bij mensen die zich op spiritueel terrein begeven, ongeacht welke religieuze of niet-religieuze kleur. Als christen ben ik net als ieder ander die iets heeft met spiritualiteit, gefascineerd door de zoektocht naar dat wat boven het alledaagse uitstijgt. Dat goddelijke geheim hangt toch ergens in de lucht, of je jezelf nu een gelovige noemt of niet. Ook ik wil graag deel uitmaken van een verhaal dat groter is dan mijn persoonlijk leven. Ook groter trouwens dan wat wij als mensen met elkaar ervan weten te bakken. De collectieve onmacht dat het na al die eeuwen ons maar niet lukt de wereld weer een beetje paradijselijker te maken, niet voor die enkele gelukhebbers, maar voor iedereen, die onmacht kan toch niet het laatste woord zijn? Dit is wat het christendom altijd heeft geloofd en beweerd: er is hoop op een betere wereld, een hele nieuwe zelfs, maar daarvoor moet je niet bij kleine mensen zijn.

Het geheim is van andere orde.

Een orde, niet van het kleinnenselijke maar van wat daar boven uitstijgt. Het hogere, het absolute, het goddelijke. En

dan is het nogal logisch dat wanneer je naar dat geheim tast, je voor je het weet weg bent bij de kleinmenselijkheid. Je zoekt omhoog. We vluchten naar geestelijke sferen door onszelf bij onze aardsheid en menselijkheid vandaan te forceren. 'Vol zijn van de Geest' (christelijk jargon) of 'in contact komen met de goddelijke of universele energie' (algemeen spiritueel jargon) wordt dan iets hooggstemds en buitenissigs. Iets in bepaalde settingen en op speciale momenten, terwijl de toonzetting van mijn dagelijks leven, als ik 'gewoon' doe, doorgaans lagere akkoorden aanslaat.

Scheidingsdenken

Feitelijk komt dit neer op het oude scheidingsdenken dat de geschiedenis door in een wisselend jasje telkens weer de kop opsteekt. Dan worden hemel en aarde uit elkaar getrokken. Het geestelijke wordt een soort bovenverdieping, het ware 'in-de-Heer' of 'verlicht' zijn. En vanzelf komt het gewone aardse leven met zijn materiële en lichamelijke kant in de verdachten-bank te staan. Van lagere orde. We kunnen niet zonder, maar het is niet waar het om gaat.

Dit scheidingsdenken werkt ook hardnekkig door in hoe weinig oog er is voor de betekenis van het lichaam in het geloofsleven. Het gangbare idee is toch dat we een onsterfelijke ziel hebben die in ons lichaam woont. We hebben een lichaam maar de kern van wie we zijn is onze binnenkant, onze ziel of geest. In onze tijd wordt vrij algemeen, zowel door menswetenschappers als door Bijbelgeleerden en spirituele leiders begrepen dat dit scheidingsdenken niet houdbaar is. Ook niet in zijn meer genuanceerde tussenvormen. We zullen veel meer holistisch moeten kijken: de mens is één geheel en alle aspecten van het menszijn hangen met elkaar samen en beïnvloeden elkaar voortdurend. Terwijl oog hebben voor de

samenhang van de verschillende zijnsaspecten steeds meer begint door te dringen in bijvoorbeeld de wereld van de gezondheidszorg of de sportwereld ('Body & Mind'), lijkt de christelijke geloofswereld het geestelijke leven nauwelijks te verbinden met het lichamelijke aspect van het leven. Dat is niet het vergeten van slechts een aspectje maar van misschien wel dat aspect van menszijn dat het meest bepalend is voor hoe we leven.

Lichamelijkheid is onze bestaanswijze!

Het is de enige mogelijkheid om onszelf te ervaren en te begrijpen, ook wat betreft ons spirituele leven: *in ons lijf!* Onze geestelijke, psychische en sociale mogelijkheden hangen direct samen met de patronen van onze fysieke gesteldheid en de processen in ons lichaam. Het is deze samenhang die mij nieuwsgierig maakt naar hoe en in hoeverre spiritualiteit en lichamelijkheid samenvallen, of op z'n minst elkaar beïnvloeden. Ik wil op zoek naar een manier van geloven waarbij ik het geestelijke niet als een alternatief voor het aardse hanteer of als een beweging bij dat aardse vandaan, maar als verbonden met en geïntegreerd in die aardse bestaanswijze.

Het is vrij gemakkelijk om vast te stellen dat we het geestelijke leven niet moeten scheiden van het fysieke leven. Veel moeilijker is het om iets te zeggen over hoe ze dan wél samenhangen. Op zoek naar deze samenhang geloof ik dat energie een belangrijke sleutel is. Energie is iets heel lichamelijks, iets fysisch, en tegelijk iets niet-fysisch. Bijvoorbeeld als we het hebben over de energie die om iemand heen of in een groep hangt of over de universele energie waarmee je al mediterend in contact kunt komen. Dat is allemaal nogal ongrijpbaar. Natuurkundig en biologisch klopt het om te stellen dat alles

energie is. En theologisch kun je stellen dat heel de schepping is doortrokken van Gods aanwezigheid, ofwel de Heilige Geest. Wanneer ik deze twee stellingen verbind,

kom ik erop uit dat het energetisch systeem van het geschapen leven onder de noemer van de Heilige Geest thuishoort.

Maar hoe dan? Het is de fascinerende vraag of als de Heilige Geest werkt, er *lijfelijk* ook iets gebeurt in de energie van een mens.¹ En andersom: of de gesteldheid van de lichamelijke energiehuishouding het geloofsleven ook beïnvloedt en hoe dan?

Samenhangdenken

Over de samenhang van de verschillende levensdomeinen is al heel wat nagedacht. In ons land zijn het met name de christelijke filosofen die een heel idee² hebben ontwikkeld over de eigenheid en de samenhang van de verschillende aspecten van het leven. Terwijl ik het nu eenvoudig houd door me te beperken tot een viertal hoofdgebieden, het lichamelijke, het psychische, het sociale en het geestelijke terrein, onderscheidt dit filosofische ontwerp maar liefst vijftien zijnsaspecten. Ik ga hier niet dat hele wijsgerige systeem bespreken, maar wel één

1 C. van der Kooi, *Tegenwoordigheid van Geest. Verkenningen op het gebied van de leer van de Heilige Geest*, 2006, p. 42. In andere woorden en meer algemeen werpt Van der Kooi deze vraag op: "Als de Geest komt, gebeurt er dan iets in het menselijk subject?" Hij zet dan de optie dat het werk van de Geest een schepselmatige transformatie is naast de optie dat het gaat om een verandering van relatie of betrekking.

2 Ik doel op de zgn. *Wijsbegeerte der Wetsidee*, ontwikkeld door H. Dooyeweerd en D.H.Th. Vollenhoven waarop door latere filosofen binnen de Reformatorische Wijsbegeerte is doorgedacht.

gedachte eruit vertalen voor mijn bedoeling met dit boek. Dat is de volgende gedachte:

De verschillende levensterreinen verwijzen naar elkaar op een manier die iets laat zien van de samenhang van het leven als geheel, zonder dat de eigenheid van elk terrein verloren gaat.

Bijvoorbeeld: “Ik zit lekker in mijn energie” is een verwijzing vanuit het psychische naar het fysieke, want energie is naar zijn aard een fysisch verschijnsel. Dit betekent niet dat ‘lekker in je energie zitten’ per se bedoeld is als een uitspraak over je lichamelijke conditie. Je kunt er ook iets mee willen zeggen over je psychische gesteldheid. Ondertussen is dit fysieke beeld voor een psychische gesteldheid niet toevallig of willekeurig. Lekker in je energie zitten heeft ook wezenlijk iets te maken met de energiehuishouding in het lichaam. En andersom: sommige mensen hebben het heel gauw koud. Waar een ander nog lekker in een T-shirt het warm genoeg zit te vinden, trekken zij bij diezelfde temperatuur al een vest aan. Dit gaat dus niet over de feitelijke temperatuur in de ruimte, maar over iets in het lichaam zelf. Energetisch gezien, zie je vaak bij kouwelijke mensen dat ze de energie meer hebben teruggetrokken in zichzelf. Weg van de buitenkant van hun lichaam. Dit is een fysiek proces in het lijf, met koude handen en een rillerig gevoel. Tegelijk zegt het ook iets over een mentale houding van teruggetrokkenheid. Het hangt ermee samen. Zonder dat elke kou nu weer per se op iets psychisch moet wijzen. Zelf heb ik snel dode vingers zo gauw ik in de winter een nat washandje of een koud autostuur vastpak. Heeft niets te maken met hoe ik me voel.

Behalve zo’n verwijzing vanuit het psychische domein, zouden vergelijkbare voorbeelden te noemen zijn als het gaat over hoe

vanuit het sociale of geestelijke leven verwezen wordt naar energie. Wanneer het in een groep mensen stroef loopt, “Er is geen fijne energie”, dan is dat niet maar een puur metaforische verwijzing naar het fysieke aspect. Het zou dan werkelijk interessant zijn eens te kijken naar wat er feitelijk aan de hand is met de energie in de lijven van de groepsleden en naar wat er energetisch gebeurt tussen de groepsleden onderling. En andersom: iemand wiens lijf energetisch op slot zit, kaken stijf op elkaar, weinig adem, spieren strak, armen over elkaar, hoe werkt dat dan door in het sociale contact? En om te eindigen met een verwijzing naar energie vanuit het geestelijke leven: als we het hebben over geestelijke opwekking of over spirituele energie, wat gebeurt er dan op fysiek niveau? Zonder dat we zulke geestelijke verschijnselen gaan weg verklaren als energetische verschijnselen in puur fysieke zin of daartoe herleiden.

In plaats van scheidingsdenken zouden we ons dus kunnen oefenen in samenhangdenken.

De verwijzingen vanuit het psychische, sociale en geestelijke domein naar het fysieke fenomeen energie, en vice versa, zijn niet willekeurig. Ze duiden op een innerlijke samenhang en beïnvloeding tussen de domeinen vanuit de invalshoek energie. Het bestuderen van deze onderlinge samenhang levert iets extra's op. Namelijk een aanvullende blik bij wat we kunnen zien wanneer we een bepaald domein alleen van binnenuit willen begrijpen. Wanneer we geestelijke processen alleen met een geestelijke bril bekijken, is dat een zeer beperkte blik. Hetzelfde geldt voor psychische, sociale of fysieke verschijnselen. Sterker nog: juist de verwijzingen naar en vanuit andere levens-terreinen hebben we nodig om tot een goed begrip van een bepaald levensterrein te komen. Wat mij voor ogen staat met

dit boek, is het fysische fenomeen energie te bekijken om meer te gaan begrijpen van wat er zich afspeelt op de niet-fysieke levensgebieden van de mens. En wat dat dan betekent voor geloof en geestelijk leven.

In het eerste hoofdstuk van dit boek zal ik de koppeling tussen energie en Heilige Geest uitgebreid onderbouwen, in de hoop jou mee te kunnen nemen in dit verhaal. Maar in mijn eigen ontdekkingstocht is de volgorde precies andersom geweest. Ervarenderwijs raakte ik steeds meer verwonderd over hoe ikzelf en mensen met wie ik werkte echt tot leven kwamen en nieuwe mensen werden naarmate energieblokkades werden doorbroken en het weer ging stromen in ons lijf. Mensen die nieuw worden en tot leven komen, zou dat over iets anders gaan dan over het werk van Gods Geest?

Naarmate ik door de bril van energie ging kijken, ben ik nog meer onder de indruk geraakt van het werk van de Heilige Geest.

Als we begrijpen dat het westerse christendom sterk bepaald is door hoe in de eerste eeuwen van onze jaartelling algemeen geloofd werd in de superioriteit van de geest ten opzichte van het lichaam, mag ook duidelijk zijn dat we de vraag onder ogen hebben te zien wát precies met dat scheidingsdenken verloren is gegaan. Wanneer geest en lichaam gescheiden worden, wordt spiritualiteit een intellectueel fenomeen.³ Geloof als het goede concept. Een systeem van waarheden.⁴

3 Alexander Lowen, *De spiritualiteit van het lichaam. Bio-energetica voor gratie en harmonie.* ²1993, p. 11

4 Van der Kooi, p. 22.

Willen we, en dat willen we in onze tijd, God weer echt ervaren, dan zullen we ons lichaam er weer bij hebben te halen. Want lichamelijke is het enige instrument dat we hebben om te kunnen ervaren.

Juist hierom vind ik het zo pijnlijk om te zien hoe veel christenen zo verlangen naar meer ervaring van de Heilige Geest, en daarvoor allerlei toeren uithalen, en het belangrijkste instrument daarvoor laten liggen: hun lijf. Het energetisch perspectief kan ons helpen onze spirituele ervaringsmogelijkheid te vergroten en een bredere kijk te krijgen op het werk van Gods Geest.

God zit er zelf in

Als het fenomeen energie en de goddelijke aanwezigheid in één adem genoemd worden, zoals nu door mij, zal er bij menig christen meteen een alarmbel afgaan. Want dat kennen we uit new age, reiki en andere oosterse spirituele verhalen: het absolute of het goddelijke is niets anders dan de universele energie waar we allemaal deel van uitmaken. Elk aards leven is een verschijningsvorm van die ene goddelijke energie. Anders dan in de Bijbel wordt in dit beeld God niet voorgesteld als een iemand en valt ook de grens tussen God en mens weg. Hier is de mens in zijn kern zelf goddelijk, zij het nog met allerlei belemmeringen en beperkingen naarmate de vrije doorstroom van de goddelijke energie geblokkeerd is.

Terwijl het christendom dit idee van een goddelijke kern in de mens altijd heeft afgewezen, en ik ben het er mee eens, heb ik wel ontdekt dat er toch zoiets bestaat als een kern in mij die met God te maken heeft. Ergens een diepte vanbinnen, voorbij of onder alle lagen van denken en voelen, waar iets in mij schuilt dat van andere orde is. Daar voel ik mijn verlangen naar God. Daar heb ik weet van de eeuwigheid. Daar roept mijn

ziel me terug naar het paradijs waar alles goed was en waar God was. Als ik zojuist zeg dat God in de schepping is, in alle aspecten van de schepping, dan is deze diepe zielslaag in mij wel de kern waar die aanwezigheid van God in mijn ervaring samenbalt. Voorbij de veelheid en verdeeldheid van al mijn gedachten en gevoelens is het in de energie van deze diepe zielslaag dat ik gewoon weet dat God er is en hoe ik hem in mij kan vinden. In het laatste hoofdstuk van dit boek ga ik verder in op dit kernachtige weten van de ziel.

Laat duidelijk zijn dat wanneer ik het in dit boek heb over de energie van de Geest, ik God niet wil reduceren tot energie. We hebben in de Heilige Geest voluit met God te maken, niet slechts met een energieveld.⁵ Een heel oud filosofisch idee dat je vandaag vooral nog in de oosterse religies tegenkomt, is dat wij allemaal een stukje goddelijkheid zijn, ontstaan door het uitvloeien en vorm krijgen van de goddelijke energie. Hier-tegenover heeft het christelijk geloof altijd overeind willen houden dat het geschapen leven niet is ontstaan door het uitvloeien van God maar uit het spreken of handelen *door* God. God maakt zich bekend als een *iemand*. Maar let nu op: voor je het weet ga je het dan zo voorstellen dat God het aardse leven heeft geschapen zoals een kunstenaar zijn kunstwerk of een architect een gebouw. Als het klaar is dan heb je alleen nog het product. Je herkent de maker er nog wel in, maar die is zelf alweer met andere dingen bezig. Hoezeer ik de grens tussen de schepper en zijn schepping ook wil laten staan, ik geloof eerlijk gezegd dat zo'n beeld ook weer niet helemaal klopt. Dan ga je dat grote energieveld weer te los van God zien. Als God het leven schept, dan drukt hij daarin zichzelf uit, hij geeft zichzelf vorm zonder daar zijn hand weer van terug te trekken.

5 Van der Kooi, p. 86.

God legt zichzelf erin en blijft erin. Blijft erin bezig.

De christelijke geloofsleer heeft het dan in één adem over Gods schepping én onderhouding van de wereld. God houdt de boel draaiende, in beweging. Niet met een afstandsbediening, maar door zijn aanwezigheid! Zo is de Heilige Geest wel te typeren als een Beweger⁶: God die in beweging zet en in beweging houdt. Als we verderop gaan zien dat energie gaat over een onophoudelijke beweging van zijnsdeeltjes op alle niveaus van het leven, dan zal een 'Geest die levend maakt' juist energetisch actief en herkenbaar zijn.

Als de Heilige Geest mensen in beweging wil zetten, tot leven wil brengen, dan is daar gewoon energie voor nodig.

Samengevat: in de Heilige Geest hebben we te maken met God zelf, en wel met de *handelende* God. God in actie! Als we God willen ervaren, dan kan dat alleen door wat hij *doet* door zijn Geest. En als we de Geest aan het werk willen zien, ligt het voor de hand om te letten op de beweging van energie, want dat is het basisingrediënt van wat leven is.

Energiebeheer

Als we in de Heilige Geest te maken hebben met de handelende God, hoe verhoudt zich dat dan tot het handelen van ons mensen? Ik kaart dit hier aan omdat ik nogal eens het idee tegenkom dat ruimte geven aan de Geest zoets is als een geestelijk lijntje naar boven, waarvoor je jezelf zoveel mogelijk moet uitzetten. Hoe minder ik aanwezig ben met al mijn gedachten

6 Jos Douma, *Veni Creator Spiritus. De meditatie en het preekproces*. 2000, p. 36.

en gevoelens, hoe meer ik dat kan parkeren, des te beter kan de Heilige Geest werken. Ik geloof er niks van. Zeker, we kunnen het werk van de Geest niet pakken, hij werkt ook compleet buiten mensen om. Maar daarnaast is het ook echt kenmerkend voor de Geest dat hij onze menselijkheid *inschakelt*. Hij sluit daarbij aan. En als het in dit boek dan gaat over energie,

geloof ik dat ik met de manier waarop ik mijn energie beheer het werk van de Heilige Geest ruimte kan geven of juist tegenwerken.

Hoe die samenwerking tussen mij en God zich precies voltrekt is en blijft een geheim. Het is veel te plat om beelden te gebruiken als: God doet het werk en ik ben alleen maar een werktuig. Op de een of andere manier is in mijn handelen Gods handelen. Een bijzondere ‘in-elkaarheid’⁷ waar we nooit precies de vinger achter krijgen. Maar duidelijk is wat mij betreft dat wanneer ik ruimte wil geven aan de Geest, ik mezelf niet moet proberen uit te schakelen, maar juist proberen in te schakelen. En met het oog hierop kan ik beginnen om te kijken naar wat er energetisch gebeurt in mij en tussen mij en de ander.

Opbouw boek

Er bestaan boeken waarin je op willekeurig elke bladzijde kunt beginnen. Je scant de inhoudsopgave, en op grond daarvan hap-en-snap je alleen de hoofdstukken die jou interessant lijken. Je kunt per slot van rekening ook niet elk boek van het begin tot het eind spellen. Wanneer je deze scanstrategie ook zou toepassen op dit boek, is de kans groot dat er iets misgaat in de communicatie tussen jou en mij. In de hoofdstukken 3 tot 8, waar

7 Douma, p. 42-46.

ik geloofsthema's bespreek, vooronderstel ik de basiskennis over energie die ik in hoofdstuk 1 en 2 heb beschreven. Eerst een basisverhaal over wat energie precies is, en in het tweede hoofdstuk een verhaal over hoe je energie kunt beheersen of beheren, wat overigens twee verschillende dingen zijn. Wanneer je deze eerste twee hoofdstukken overslaat, komt de rest van het boek in de lucht te hangen. Het is juist vanuit deze basisverhalen dat je met mij mee je kunt gaan verwonderen over hoe de invalshoek energie een wereld van verschil maakt voor hoe je een weg zoekt in het geloof. Van de geloofsthema's die ik wil bespreken, begin ik in hoofdstuk 3 met het meest centrale onderwerp van het christelijk geloof: *verlossing* of *beprijding*. Hoe verlost ben ik eigenlijk wanneer ik me ondertussen niet vrij beweeg? In hoofdstuk 4 gaat het over de *eenheid* van de Geest. Velen hebben het geloof vaarwel gezegd omdat ze die eenheid met God en met de kerk niet hebben kunnen ervaren. Het is de werking van energie die ons leert hoe we verbinding kunnen maken die je kunt voelen: hartscontact. In hoofdstuk 5 komt het in de christelijke scene gevoelige thema *genezing* aan de orde. Klopt het hele vijandsbeeld wel van waaruit we roepen dat God de ziekte niet wil? Zicht op hoe genezing energetisch werkt, opent de ogen voor een benadering van heling waarbij het verdwijnen van de ziekte niet het speerpunt is. In hoofdstuk 6 ga ik op zoek naar de ontsnapping uit het dilemma van aan de ene kant intimidatie in naam van de *waarheid* en aan de andere kant vrijblijvendheid, vanuit de aanname dat *dé* waarheid niet bestaat. Energie blijkt bij uitstek materiaal te zijn in handen van een Geest die ons van waarheid wil overtuigen. Ook wil ik in dit kader een woordje meespreken over het fenomeen profetie. Is de populariteit van deze gave niet erg verdacht, als we bedenken dat de Bijbelse profeten zich vaak maar ongemakkelijk voelden bij hun roeping. Profetie ben je tegen wil en dank. In hoofdstuk 7 wil ik laten

zien hoe ons gebruikelijke streven naar *heiliging* energetisch gezien juist onze onheiligheid in stand houdt en versterkt. Het zou me wat waard zijn als we de ethische blikvernaauwing konden inruilen voor een meer existentiële kijk op heiliging. Hoofdstuk 8 zal gaan over de diepe laag van de ziel. Het geloofsthema dat ik hierbij belicht is de *vervulling* met de Heilige Geest. Het raakt aan ons godsverlangen en de ervaring dat je vol bent van God. Op momenten zelfs buitenissig, zodat je boven jezelf wordt uitgetild en de Geest het even helemaal overneemt. Veel christenen kennen zulke spirituele piekervaringen, veel niet-christenen ook. Vanuit de werking van energie gezien is zo'n diepe intense ervaring van God of het goddelijke eigenlijk heel gewoon. Maar daarmee wordt het niet gewoner.

Hoe meer ik ben gaan begrijpen van energie, des te groter wordt mijn verwondering over de aanwezigheid van God en het werk van de Geest. Heel de schepping is tot in de kleinste deeltjes vol van God. Mijn geloof in een God die de geschapen werkelijkheid bewoont verbind ik met het gegeven dat alles energie is. En al die energie op aarde is weer te herleiden tot de energie van de zon die via het licht naar ons toe komt. Licht is de basis-aanvoerlijn van leven.

*Loof de Heer mijn ziel.
Heer, mijn God, hoe groot bent u
U hult zich in het licht als in een mantel*

Psalm 104:1-2

Beste lezer, dank je wel alleen al voor je nieuwsgierigheid waardoor je dit boek nu in je handen hebt. Ik word er steeds weer blij van als anderen net als ik een tomeloze nieuwsgierigheid aan de dag leggen om nieuwe ontdekkingen te doen in het grote geheim van God. Omdat Gods rijkdom, wijsheid en kennis onuitputtelijk is (Rom. 11:33), lijkt mij de enige manier om in het koninkrijk van God onderweg te zijn de bereidheid om steeds weer bekende paden en vertrouwde beelden op te geven in ruil voor nieuwe inzichten. Mijn ontdekking van de afgelopen jaren welk een grote rol het fenomeen energie speelt in het leven, prikkelt mij dan ook richting de vraag wat energie met de Heilige Geest te maken heeft. Door deze vraag aan te gaan en in te gaan, hoop ik weer wat verder binnen te dringen in het geheim van Gods aanwezigheid. Ik bid dat het lezen van dit boek ook jou helpt om een beetje meer zicht te krijgen op, en vooral verwondering over, hoe de Geest werkt en hoe ook in jouw leven de energie van Gods aanwezigheid vrijer kan stromen.

Najaar 2018